

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра державного будівництва

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма/спеціалізація – «Право»

Статус дисципліни – обов’язкова

Рік набору – 2019

Харків – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 28 с.

Розробники:

Серьогіна Світлана Григорівна, завідувача кафедрою, д.ю.н., професор;
Бодрова Ірина Іванівна, доц., к.ю.н., доцент
Болдирєв Сергій В'ячеславович, доц., к.ю.н., доцент;
Величко Валерій Олександрович, доц., к.ю.н., доцент;
Муртіщева Аліна Олександрівна, к.ю.н., асистент;
Фролов Олександр Олександрович, доц., к.ю.н., доцент;
Фоміна Світлана Валеріївна, к.ю.н., доцент
Омелько Іван Іванович, асистент.

Затверджено на засіданні кафедри державного будівництва
(протокол № 2 від 07.09.2021 р.)

Завідувач кафедри: д.ю.н., професор Серьогіна С.Г.

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Очікувані результати навчання.....	6
3. Програма навчальної дисципліни.....	9
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни	14
5. Теми лекційних і практичних занять	15
5.1. Теми лекційних занять.....	15
5.2. Теми практичних занять.....	16
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	18
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	21
7.1. Нормативно-правові акти.....	21
7.2. Література	24
7.3. Інтернет-ресурси.	27
7.4. СЕНМК.....	28

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» підготовки бакалаврів спеціальності 081 «Право галузі знань 08 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань – 08 «Право»	Обов'язкова
Модулів – 3		Рік підготовки:
		семестр
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність – 081 «Право»	3-й
		Лекції
		20 год.
	Спеціалізація – «Право»	Практичні заняття
		24 год.
		Самостійна робота
		46 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4, самостійної роботи студента – 4 .	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань – іспит

Мета навчальної дисципліни – формування системи теоретичних і прикладних знань про особливості правового регулювання порядку формування, організації, функціонування системно-структурної організації органів публічної влади, елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування, специфіку організаційно-правових механізмів реалізації їх функцій і повноважень, напрямків модернізації територіальної організації влади в Україні в умовах децентралізації влади та реформи публічного управління.

Завданнями навчальної дисципліни відповідно до її знаннєвої компоненти і дидактичної структури є:

- засвоєння студентами знань про особливості правового регулювання суспільних відносин в галузі державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні;

- формування у студентів категоріально-понятійного апарату з питань державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні

- опанування основних доктринальних та прикладних положень щодо формування, організації, функціонування та перспектив розвитку системно-структурної організації органів публічної влади в Україні;

- поглиблення теоретичних знань про територіальну, правову, матеріально-фінансову основу організації і діяльності державних і самоврядних інституцій, форм та методів їх діяльності в умовах децентралізації влади та реформи публічного управління;

- вироблення у студентів вміння тлумачити і застосовувати правові норми під час розв'язання практичних завдань з питань правового регулювання, організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні;

- формування навичок самостійного аналізу проблемних питань взаємовідносин органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування у вітчизняному законодавстві та юридичній практиці;

- формування уміння визначення перспектив вдосконалення і організаційно-правових технологій оптимізації механізму реалізації функцій і повноважень органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні.

Пререквізити: Теорія права, Філософія, Історія держави і права України.

Кореквізити: Конституційне право України.

Постреквізити: Адміністративне право, Державне (конституційне) право зарубіжних країн.

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1.	Орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, що регламентують суспільні відносини в галузі державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні.
РН 2.	Знати напрямки здійснення державної політики у сфері державного будівництва та місцевого самоврядування, державної регіональної політики в сучасних умовах політико-правового розвитку.
РН-3.	Розуміти специфіку правового регулювання та перспективи розвитку системно-структурної організації органів публічної влади в Україні у контексті європейських стандартів децентралізації влади та муніципальної демократії.
РН-4	Розуміти організаційно-правові, функціонально-компетенційні, територіальні, матеріально-фінансові аспекти модернізації системи публічного управління в Україні.
РН-5	Знати основні елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування.
РН-6	Розуміти організаційно-правові механізми реалізації функцій і повноважень органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування.
РН-7	Знати організаційну будову, порядок формування, основи, форми і методи діяльності Верховної Ради України, її органів, посадових осіб та народних депутатів України.
РН-8	Знати організаційно-правовий механізм забезпечення діяльності Президента України, організацію підготовки та виконання актів Президента України, специфіку функціонування та взаємодії з органами публічної влади Адміністрації Президента України, Ради національної безпеки і оборони України та Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим.
РН-9	Демонструвати розуміння специфіки правового регулювання основ організації і діяльності, порядку функціонування і організації виконання правових актів Кабінету Міністрів України.
РН-10	Знання особливостей правового статусу, основ, форм і методів діяльності та напрямків оптимізації центральних органів державної влади в умовах реформи публічного управління.
РН-11	Розуміння специфіки правового статусу місцевих державних адміністрацій, їх ролі в реалізації державної регіональної політики, особливостей механізму делегування повноважень та їх реалізації на місцевому рівні територіальної організації влади в

	Україні.
PH-12	Знання порядку взаємовідносин місцевих державних адміністрацій з органами і посадовими особами місцевого самоврядування та специфіки функціонування військово-цивільних адміністрацій.
PH-13	Розуміння міжнародно-правових стандартів організації й функціонування місцевих органів публічної влади та проблем їх імплементації в Україні.
PH-14	Демонструвати знання та навички нормо-проектувальної діяльності та правової експертизи проектів актів органів державної влади та місцевого самоврядування.
PH-15	Знати права членів територіальної громади та практику їх захисту від порушень.
PH-16	Знати недоліки та напрямки модернізації правового регулювання системно-структурної організації місцевого самоврядування в Україні в контексті добровільного об'єднання територіальних громад та реформи децентралізації влади.
PH-17	Знати особливості функціонування, види та механізм реалізації повноважень органів і посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад при вирішенні питань місцевого значення.
PH-18	Знати порядок формування представницьких та виконавчих органів місцевого самоврядування в Україні.
PH-19	Демонструвати знання специфіки правового регулювання та розуміння прикладних аспектів партисипативної демократії на місцевому рівні.
PH-20	Розуміння організаційно-правового механізму взаємодії органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, політичними партіями, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції.

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальних компетентностей:

СК1. Демонструвати знання та розуміння основних напрямків здійснення державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні на сучасному етапі політико-правового розвитку.

СК2. Володіти навичками використання сучасних правових доктрин у процесі вивчення особливостей правового регулювання, організації та діяльності органів публічної влади.

СК3. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу правової основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні.

СК4. Знання і розуміння особливостей формування і функціонування системно-структурної організації публічної влади в Україні.

СК5. Прогнозувати вплив соціально-економічних факторів на формування та функціонування системи органів державної влади та місцевого самоврядування.

СК6. Здатність аналізувати особливості правового забезпечення структурних і функціональних реформ в сфері публічного управління і місцевого самоврядування.

СК7. Здатність аналізувати правові проблеми у сфері організації та діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, формувати та обґрунтовувати правові позиції з проблемних питань державного будівництва та місцевого самоврядування

СК8. Володіти навичками розв'язання практичних завдань, пов'язаних із тлумаченням і застосуванням правових норм у сфері організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні

СК9. Застосовувати знання про специфіку правового регулювання організаційно-правових механізмів реалізації функцій і повноважень органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в процесі формування професійних навичок і здійснення юридичної діяльності.

Програмних результатів навчання:

ПРН1. Знати поняття і категорії державного будівництва та місцевого самоврядування.

ПРН2. Самостійно орієнтуватися в системі законодавства, що

регламентує елементи організації та діяльності органів публічної влади.

ПРН3. Знати правове регулювання порядку функціонування органів публічної влади в Україні

ПРН4. Вміти використовувати отримані знання з державного будівництва та місцевого самоврядування і користуватися термінологічним інструментарієм.

ПРН5. Знати елементи організації та діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування.

ПРН6. Набувати навичок аналізу та коментування правових норм, застосовувати набуті знання й уміння на практиці.

ПРН7. Знати напрямки модернізації територіальної організації влади в Україні в умовах децентралізації влади та реформи публічного управління

ПРН8. Прогнозувати тенденції державотворення в Україні.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальна характеристика елементів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні

Тема 1. Державне будівництво і місцеве самоврядування як наука та навчальна дисципліна

Поняття «державне будівництво і місцеве самоврядування». Елементи змісту державного будівництва і місцевого самоврядування. Конституційні основи державного будівництва і місцевого самоврядування. Основні напрямки здійснення державного будівництва і місцевого самоврядування в Україні Наука державного будівництва і місцевого самоврядування. Навчальна дисципліна «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні». Поняття, предмет і система науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Історичний розвиток науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Методологічні основи та джерела науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Зв'язок науки державного будівництва і місцевого самоврядування з різними галузями права та іншими науками. Поняття, система навчальної дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні». Значення навчальної дисципліни «Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні» для підготовки юристів.

Тема 2. Поняття й елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні

Загальна характеристика елементів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого

самоврядування в Україні. Системноструктурна організація органів державної влади і місцевого самоврядування в Україні. Співвідношення органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування, їх спільні риси та особливості.

Система принципів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування. Поняття, правове регулювання та співвідношення функцій і компетенції органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Поняття і система форм діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування. Поняття і система методів діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування. Наукова організація праці в органах державної влади і місцевого самоврядування, її основні вимоги.

Тема 3. Основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні

Поняття «основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні». Територіальна основа системи органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні. Правова основа організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні. Матеріальна і фінансова основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні.

Модуль 2. Організація роботи органів державної влади

Тема 4. Організація роботи Верховної Ради України

Основи організації та діяльності Верховної Ради України. Організаційна будова та функції Верховної Ради України. Форми роботи Верховної Ради України. Сесія – головна організаційна форма роботи Верховної Ради України, порядок її підготовки і проведення. Особливості підготовки і проведення першої сесії Верховної Ради України нового скликання. Організація проведення слухань у Верховній Раді України. Методи роботи Верховної Ради України. Організація прийняття та виконання актів Верховної Ради України.

Тема 5. Організація роботи органів та посадових осіб Верховної Ради України

Організація роботи Голови Верховної Ради України та його заступників. Система, будова та порядок утворення комітетів Верховної Ради України. Функції та компетенція комітетів Верховної Ради України. Форми і

методи роботи комітетів Верховної Ради України. Погоджувальна рада депутатських фракцій і груп. Організація роботи тимчасових комісій Верховної Ради України. Структура, функції та організація роботи апарату Верховної Ради України. Організація роботи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Організація роботи Рахункової палати.

Тема 6. Організація роботи народних депутатів України

Організація підготовки і проведення виборів народних депутатів України. Організація роботи народних депутатів України у Верховній Раді України та з виборцями. Помічники-консультанти народних депутатів України. Запити і звернення народних депутатів України, порядок їх внесення і розгляду. Гарантії діяльності народних депутатів України. Організація роботи депутатських фракцій і груп.

Тема 7. Організація роботи Президента України

Основи організації і діяльності Президента України. Організація підготовки і проведення виборів Президента України. Функції Президента України. Форми і методи діяльності Президента України. Гарантії діяльності Президента України. Організація прийняття та виконання актів Президента України.

Структура, функції, організація роботи апарату Президента України. Організація роботи Офісу Президента України. Організація роботи представників Президента України. Організація роботи Ради національної безпеки і оборони України. Організація роботи Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим.

Тема 8. Організація роботи Кабінету Міністрів України

Основи організації і діяльності Кабінету Міністрів України. Порядок утворення і будова Кабінету Міністрів України. Функції Кабінету Міністрів України. Форми і методи діяльності Кабінету Міністрів України. Організація прийняття та виконання актів Кабінету Міністрів України. Організація діяльності робочих органів Кабінету Міністрів України. Структура, функції та організація роботи апарату Кабінету Міністрів України.

Тема 9. Організація роботи центральних органів виконавчої влади

Основи організації і діяльності центральних органів виконавчої влади. Система, функції та порядок утворення центральних органів виконавчої влади. Організаційна будова центральних органів виконавчої влади. Форми і методи діяльності центральних органів виконавчої влади.

Тема 10. Організація роботи місцевих державних адміністрацій

Основи організації і діяльності місцевих державних адміністрацій. Система, порядок утворення і будова місцевих державних адміністрацій. Функції та компетенція місцевих державних адміністрацій. Голова місцевої державної адміністрації та його заступники, їх повноваження й організація

роботи. Організація роботи колегії місцевої державної адміністрації. Форми і методи діяльності місцевих державних адміністрацій. Організація прийняття та виконання актів місцевих державних адміністрацій. Відділи, управління та інші органи місцевої державної адміністрації, її апарат, організація їх роботи.

Модуль 3. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування

Тема 11. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим

Основи організації та діяльності Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація підготовки і проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організаційна будова та функції Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація роботи органів і посадових осіб Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація роботи депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Форми і методи діяльності Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Апарат Верховної Ради Автономної Республіки Крим та організація його роботи.

Порядок утворення і будова Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Функції Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Форми і методи діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Організація роботи апарату Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Організація діяльності інших органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим.

Тема 12. Організація місцевого самоврядування в Україні

Поняття і система місцевого самоврядування. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Форми здійснення територіальною громадою місцевого самоврядування. Місцеві референдуми. Збори (конференції) громадян, організація їх підготовки та порядок проведення. Місцеві ініціативи. Громадські слухання. Звернення громадян. Принципи місцевого самоврядування. Функції місцевого самоврядування. Основи місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

Тема 13. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування

Система і будова місцевих рад. Функції та компетенція місцевих рад. Форми та методи діяльності місцевих рад. Порядок підготовки та проведення сесій місцевих рад. Організація роботи постійних і тимчасових комісій місцевих рад. Апарат місцевих рад і організація його роботи. Служба в органах місцевого самоврядування. Організація роботи сільського, селищного, міського голови, секретаря ради, голови обласної, районної ради та його заступників. Організація роботи органів самоорганізації населення. Асоціації та інші форми добровільних об'єднань органів місцевого

самоврядування.

Тема 14. Організація роботи депутатів місцевих рад

Організація підготовки і проведення виборів депутатів місцевих рад. Організація роботи депутатів місцевих рад у радах. Організація роботи депутатів місцевих рад із виборцями. Депутатські запити, звернення, запитання, порядок їх внесення і розгляду. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад.

Тема 15. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад

Порядок формування і будова виконавчих комітетів місцевих рад. Форми та методи роботи виконавчих комітетів місцевих рад. Організація роботи апарату виконавчих комітетів місцевих рад. Система, будова, порядок утворення та форми роботи відділів, управлінь та інших виконавчих органів рад. Компетенція виконавчих органів місцевих рад.

Тема 16. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, політичними партіями, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції

Засади взаємодії громадських об'єднань і політичних партій з органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування. Форми і види громадського контролю за діяльністю органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Порядок здійснення громадської експертизи діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Організація роботи громадських рад при органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування.

Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з судовими органами та органами юстиції. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з органами прокуратури, Служби безпеки України та органами внутрішніх справ. Організація роботи департаментів, відділів, управлінь органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування по взаємодії із судовими, правоохоронними органами та органами юстиції.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах			
	Денна форма			
	Усього	У тому числі		
Л		ПЗ	СРС	
Модуль 1. Загальна характеристика елементів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні				
Тема 1. Державне будівництво і місцеве самоврядування як наука та навчальна дисципліна	5	1	2	2
Тема 2. Поняття й елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні	7	2	2	3
Тема 3. Основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні	5	1	1	3
Разом	17	4	5	8
Модуль 2. Організація роботи органів державної влади				
Тема 4. Організація роботи Верховної Ради України	7	2	2	3
Тема 5. Організація роботи органів та посадових осіб Верховної Ради України	6	1	2	3
Тема 6. Організація роботи народних депутатів України	6	2	2	2
Тема 7. Організація роботи Президента України	7	2	2	3
Тема 8. Організація роботи Кабінету Міністрів України	5	1	1	3
Тема 9. Організація роботи центральних органів виконавчої влади	4	1	1	2
Тема 10. Організація роботи місцевих державних адміністрацій	5	1	2	2
Разом	40	10	12	18
Модуль 3. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування				
Тема 11. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим	5	1	1	3
Тема 12. Організація місцевого самоврядування в Україні	7	2	2	3
Тема 13. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування	5	1	1	3

Тема 14. Організація роботи депутатів місцевих рад	6	1	2	3
Тема 15. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад	5	1	1	3
Тема 16. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, політичними партіями, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції	5	-	-	5
Разом	33	6	7	20
Усього годин / кредитів ECTS	90/3	20	24	46

5. Теми лекційних і практичних занять

5.1. Теми лекційних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми лекцій	Обсяг у годинах
		Денна форма
Модуль 1. Загальна характеристика елементів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні		
Тема 1. Державне будівництво і місцеве самоврядування як наука та навчальна дисципліна	Тема 1. Державне будівництво і місцеве самоврядування як наука та навчальна дисципліна	1
Тема 2. Поняття й елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні	Тема 2. Поняття й елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні	2
Тема 3. Основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні	Тема 3. Основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні	1
Модуль 2. Організація роботи органів державної влади		
Тема 4. Організація роботи Верховної Ради України	Тема 4. Організація роботи Верховної Ради України	2
Тема 5. Організація роботи органів та посадових осіб Верховної Ради України	Тема 5. Організація роботи органів та посадових осіб Верховної Ради України	1
Тема 6. Організація роботи народних депутатів України	Тема 6. Організація роботи народних депутатів України	2
Тема 7. Організація роботи Президента України	Тема 7. Організація роботи Президента України	2
Тема 8. Організація роботи	Тема 8. Організація роботи	1

Кабінету Міністрів України	Кабінету Міністрів України	
Тема 9. Організація роботи центральних органів виконавчої влади	Тема 9. Організація роботи центральних органів виконавчої влади	1
Тема 10. Організація роботи місцевих державних адміністрацій	Тема 10. Організація роботи місцевих державних адміністрацій	1
Модуль 3. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування		
Тема 11. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим	Тема 11. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим	1
Тема 12. Організація місцевого самоврядування в Україні	Тема 12. Організація місцевого самоврядування в Україні	2
Тема 13. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування	Тема 13. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування	1
Тема 14. Організація роботи депутатів місцевих рад	Тема 14. Організація роботи депутатів місцевих рад	1
Тема 15. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад	Тема 15. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад	1
Тема 16. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, політичними партіями, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції	Тема 16. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, політичними партіями, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції	-
Усього:		20

5.2. Теми практичних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми практичних занять	Обсяг у годинах
		Денна форма
Модуль 1. Загальна характеристика елементів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні		
Тема 1. Державне будівництво і місцеве самоврядування як наука та навчальна дисципліна	Тема 1. Державне будівництво і місцеве самоврядування як наука та навчальна дисципліна (колоквиум)	2
Тема 2. Поняття й елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні	Тема 2. Поняття й елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні (колоквиум)	2

Тема 3. Основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні	Тема 3. Основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні	1
Модуль 2. Організація роботи органів державної влади		
Тема 4. Організація роботи Верховної Ради України	Тема 4. Організація роботи Верховної Ради України	2
Тема 5. Організація роботи органів та посадових осіб Верховної Ради України	Тема 5. Організація роботи органів та посадових осіб Верховної Ради України	2
Тема 6. Організація роботи народних депутатів України	Тема 6. Організація роботи народних депутатів України	2
Тема 7. Організація роботи Президента України	Тема 7. Організація роботи Президента України	2
Тема 8. Організація роботи Кабінету Міністрів України	Тема 8. Організація роботи Кабінету Міністрів України	1
Тема 9. Організація роботи центральних органів виконавчої влади	Тема 9. Організація роботи центральних органів виконавчої влади	1
Тема 10. Організація роботи місцевих державних адміністрацій	Тема 10. Організація роботи місцевих державних адміністрацій	2
Модуль 3. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування		
Тема 11. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим	Тема 11. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим	1
Тема 12. Організація місцевого самоврядування в Україні	Тема 12. Організація місцевого самоврядування в Україні	2
Тема 13. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування	Тема 13. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування	1
Тема 14. Організація роботи депутатів місцевих рад	Тема 14. Організація роботи депутатів місцевих рад	2
Тема 15. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад	Тема 15. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад	1
Тема 16. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, політичними партіями, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції	-	-
Усього		24

6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- систематичність, активність та успішність роботи студента на практичних заняттях – від 0 до 2 балів;
- оцінка за модульний контроль (колоквіум; контрольна робота, тести) – від 0 до 2 балів;
- оцінка за самостійну роботу – від 0 до 10 балів.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (анотування прочитаної додаткової літератури, підготовки постатейних матеріалів, підготовка усної доповіді, презентації, підготовки та подання до опублікування наукової статті, тез наукових доповіді чи повідомлення тощо). Виконання завдань самостійної роботи оцінюється за результатами самостійності та індивідуальності виконання завдань, залежно від ступеня обґрунтованості, повноти, правильності, аргументованості відповіді на завдання. Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Підсумковий бал оформляється під час останнього практичного заняття відповідного семестру. Студент допускається до складення іспиту за умови отримання ним не менше 25 балів за результатами практичних занять, виконання самостійної роботи, індивідуальної роботи, підсумкової контрольної роботи. У разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право за дозволом декана (викладача) скласти їх до останнього практичного заняття. Час та порядок складання визначає деканат та кафедра.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів з дисципліни є іспит.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100

B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	20 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 19

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль						Самостійна робота	Підсумковий контроль Іспит	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття			Модульний контроль					
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3			
max 8	max 8	max 8	max 2	max 2	max 2	max 10	max 60	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні»:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 2	високий рівень активності на занятті; глибоке знання матеріалу, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях за темою заняття; розгорнута, повна, правильна відповідь на питання; повна, правильна і переконлива аргументація при вирішенні проблемних правових ситуацій; засвоєння основної і додаткової літератури, рекомендованої навчально-методичним посібником за темою заняття; вільна орієнтація у правових джерелах та судовій практиці за темою заняття; усунення прогалин чи

		неточностей у відповідях інших студентів; високий рівень засвоєння практичних навичок за певною темою
	1,5	високий рівень активності на занятті; неповне, неточне розкриття питання, розв'язання практичних завдань з окремими помилками; засвоєння основної і додаткової літератури, рекомендованої навчально-методичним посібником за темою заняття; неповне використання під час відповіді правових джерел та судової практики; суттєве доповнення відповідей інших студентів; високий рівень засвоєння практичних навичок за певною темою
	1	середній рівень активності на занятті; значна неповнота, суттєві неточності та прогалини у відповіді на питання; вирішення проблемних правових ситуацій з суттєвими помилками; знайомство з основною літературою, рекомендованою навчально-методичним посібником; часткове використання правових джерел за темою заняття; середній рівень засвоєння практичних навичок за певною темою
	0,5	низький рівень активності на занятті; значна неповнота, суттєві неточності та прогалини у відповіді на питання; розв'язання окремих практичних завдань з теми; вирішення проблемних правових ситуацій з суттєвими помилками; суттєві прогалини у засвоєнні рекомендованої літератури за темою заняття; низький рівень засвоєння практичних навичок за певною темою, фрагментарне доповнення відповідей інших студентів
	Min 0	відсутність знань по жодному з питань плану семінарських занять; не розв'язання практичних завдань; неприсутність на занятті

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти

1. Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – № 141.
2. Конституція Автономної Республіки Крим від 21.10.1998 р.: затв. Законом України від 23.12.1998 р. № 350-XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 5 – 6. – Ст. 43.
3. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 № 396- IX (зі змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 2020. – № 7, № 8, № 9. – Ст.48.
4. Питання Апарату Ради національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 18.10.2019 р. № 764/2019 // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 84. – Ст. 2853.
5. Питання забезпечення діяльності Президента України: Указ Президента України від 20.06.2019 р. № 417/2019 (зі змінами) // Офіц. вісн. України. – 2019. – № 50. – Ст. 1688.
6. Питання Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим: Указ Президента України від 17.10.2019 р. № 758/2019 // Офіц. вісн. України – 2019. – № 84. – Ст. 2852.
7. Положення про Апарат Ради національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 14.10.2005 р. № 1446/2005 (зі змінами) // Офіц. вісн. України.– 2005. – № 42. – Ст. 2651.
8. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим: Закон України від 10.02.1998 р. № 90/98-ВР // Відом. Верхов. Ради України.– 1998. – № 29. – Ст. 191; 2007. – № 13. – Ст. 134.; 2009. – № 31. – Ст. 460; 2010. – № 37. – Ст. 496; 2010. – № 35-36. – Ст. 491.
9. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-17 (зі змінами) // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 30. – Ст. 1097.
10. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII // Відом. Верхов. Ради України. – 2015. – № 13. – Ст.91.
11. Про затвердження Положення про Апарат Верховної Ради України: розпорядження Голови Верховної Ради України від 25.08.2011 р № 769. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/769/11-рґ#Text>
12. Про затвердження Положення про секретаріат комітету Верховної Ради України: розпорядження Голови Верховної Ради України від 22.02.2008 р. № 305. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305/08-рґ#Text>
13. Про затвердження Положення про секретаріат депутатської фракції у Верховній Раді України: розпорядження Голови Верховної Ради України від 22.02.2008 р. № 304. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/304/08-рґ#Text>
14. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. №

393/96-ВР (зі змін.) // Офіц. вісн. України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.

15. Про офіційні символи глави держави: Указ Президента України від 29.11.1999 р. № 1507/99 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 48. – С. 28.

16. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 2014. – № 13. – Ст. 222.

17. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.1995 р. № 116/95-ВР у ред. Закону від 22.12.2005 р. (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – № 19. – Ст. 134.

18. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.11.2017 р. № 2136-VIII (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 2017. – № 35. – Ст. 376.

19. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.

20. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 20 – 21. – Ст. 190.

21. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 2015. – № 40-41. – Ст. 379.

22. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11.07.2001 р. № 2625-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 48. – Ст. 254.

23. Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпичмент): Закон України від 10.09.2019 р. № 39-IX // Офіц. вісн. України. – 2019. – № 40. – Ст. 212.

24. Про Положення про Офіс Президента України: Указ Президента України від 25.06.2019 р. № 439/2019 (зі змінами) // Офіц. вісн. України. – 2019. – № 51. – Ст. 1734.

25. Про Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим: Закон України від 02.03.2000 р. № 1524-III (зі змінами) // Офіц. вісн. України. – 2000. – № 21. – Ст. 158.

26. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2365-III (зі змінами) // Там же. – 2001. – № 23. – Ст. 118.

27. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VIII (зі змінами) // Там же. – 2015. – № 2-3. – Ст. 12.

28. Про Раду міністрів Автономної Республіки Крим: Закон України від 16.06.2011 р. № 3530-VI (зі змінами) // Там же. – 2012. – № 2-3. – Ст. 3.

29. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998 р. № 183/98-ВР // Там же. – 1998. – № 35. – Ст. 237.

30. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України // Відом. Верхов. Ради України. – 2010. – № 14-15, № 16-17, ст. 133.

31. Про розподіл обов'язків з питання виконання окремих повноважень Голови Верховної Ради України між Першим заступником

Голови Верховної Ради України та заступником Голови Верховної Ради України: Розпорядження Голови Верховної Ради України від 04.11.2019 р. № 1191-к. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1191к/19-рґ#Text>

32. Про розподіл обов'язків між Керівником Апарату Верховної Ради України та заступниками Керівника Апарату Верховної Ради України: Розпорядження Голови Верховної Ради України від 20.05.2020 р. № 199 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/199/20-рґ#Text>

33. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23.04.1991 р. № 987-XII (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 25. – Ст. 283.

34. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.

35. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001р., № 2493-III (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175.

36. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII // Відом. Верхов. Ради. – 2014. – № 34. – Ст.1167.

37. Про статус депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим: Закон України від 22.12.2006 р. № 533-V // Там же. – 2007. – № 14. – Ст. 168.

38. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11.07. 2002 р. № 93-IV (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – № 40. – Ст. 290.

39. Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 р. № 2790-XII, у ред. Закону від 22.03.2001 р. № 2328-III (із змін.) // Там же. – 2001. – № 42. – Ст. 212.

40. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 р. № 2850 – IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 51. – Ст. 548.

41. Про структуру Апарату Верховної Ради України: постанова Верховної Ради України від 20.04.2000 р. № 1678-III (із змін.) // Там же. – 2000. – № 31. – Ст. 253.

42. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545.

43. Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України: Закон України від 19.12.2019 р. № 400- IX // Відом. Верхов. Ради України. – 2020. – № 27. – Ст. 174.

44. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від від 1 квітня 2014 р. № 333-р // Офіц. Вісн. України. – 2014. – № 30. – Ст. 831.

45. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 р. №776/97-ВР (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.

46. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI (зі змінами) // Там же. – 2011. – № 38. – Ст. 385.

7.2. Література

Основна література

1. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В.Я. Тацій (голова редкол.), О.В. Петришин (відп. секретар), Ю.Г. Барабаш та ін.; Нац. акад. прав. наук України. – 2-ге вид., переробл. і допов.– Х.: «Право», 2011. – С. 971–1028.

2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2018. – 392 с.

3. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посіб. для підгот. до іспиту/ С. Г. Серьогіна , О. Ю. Лялюк, І. І. Бодрова та ін. – Харків : Право, 2020. – 212 с.

4. Добровільне об'єднання територіальних громад в Україні / С. Г. Серьогіна, І. І. Бодрова, П. М. Любченко, С. В. Болдирєв, О. Ю. Лялюк, Л. М. Баранова, О. П. Печений. – Харків :НДІ державн. буд-ва та місц. самовряд, 2017. – 216 с. – (Серія “Наукові доповіді”; вип. 21).

5. Зозуля О.І. Конституційно-правовий статус парламентських комітетів в Україні: монографія. – Харків: Майдан, 2019. – 619 с.

6. Інституційно-функціональна організація місцевої влади в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку / Ю. П. Битяк, П. М. Любченко, О. В. Петришин та ін.; за ред. С. Г. Серьогіної, І. В. Яковюка. – К., 2009.

7. Лялюк О. Ю. Основи організації і діяльності місцевих рад в Україні: моногр. – Х.: Право, 2008. – 288с.

8. Новітні державотворчі процеси в Україні: виклики і перспективи. – К.: Ін-т законодавства Верхов. Ради України, 2011.

9. Проблеми правового регулювання організації та діяльності апарату Президента України: наук.-практ. посіб. / Ю. П. Битяк, С. Г. Серьогіна, І. І. Бодрова. – Х.: НДІ держ буд-ва та місц. самоврядування, 2011.

10. Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів: моногр. / за ред. Ю. М. Тодики. – Х.: Право, 2009.

11. Совгіря О. В. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України: сучасний стан та тенденції розвитку: монографія. - К. : Юрінком Інтер, 2012. - 464 с.

12. Управління комунальною власністю в умовах реформування місцевого самоврядування та розвитку міжмуніципального співробітництва. Навчальний посібник / За заг. редакцією Шкільняка М.М., Толкованова В.В.,

Журавля Т.В. – Київ. 2019.

Додаткова література

1. Барабаш Ю. Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект): моногр. / Ю. Г. Барабаш. – Х.: Легас, 2004.
2. Бедрій Р. Б. Об'єкти комунальної власності в Україні: конституційно-правовий аспект. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична. - 2015. - Вип. 4. - С. 75-83.
3. Бодрова І. І. Правовий статус асоціацій місцевих рад України: питання теорії і практики: моногр. – Х.: Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006
4. Бодрова І. І. Система допоміжних органів при Президентові України // Держ. буд-во та місц. самоврядування: зб. наук. пр. / редкол.: Ю.Г. Барабаш та ін. – Х.: Право, 2012. – Вип. 23.
5. Болдирев С.В. Тимчасові слідчі комісії як суб'єкти здійснення парламентського контролю в Україні // Держ. буд-во та місц. самоврядування: зб. наук. праць; редкол.: Ю. П. Битяк та ін. – Х.: Право, 2011. – Вип. 22. – С. 139-149.
6. Віліжінський В.М., Попов М.П. Реформування системи місцевого самоврядування в Україні з урахуванням національних традицій врядування: моногр. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016.
7. Величко В. О. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій в Україні: моногр.– Х., 2005.
8. Волощук О. Т. Інститут Президента в системі органів державної влади: історико-теоретичний аспект: моногр./О. Т. Волощук. – Чернівці: Вид-во ЧНУ, 2011. – 112 с.
9. Георгієвський Ю. В. Компетенція органів публічної влади: теорія і практика застосування / Ю. В. Георгієвський. – К. : Логос, 2015. – 345 с.
10. Георгіца А. З. Законодавча влада: поняття, правова природа, місце і роль у системі органів публічної влади / А. З. Георгіца // Право України. – 2009. – №11. – С. 100-118.
11. Гудима Н. В. Принципи відкритості і прозорості в діяльності органів державного управління України: основи правового регулювання : монографія (друге видання, доповнене і перероблене). – Черкаси, 2011. – 200 с.
12. Децентралізація влади. Законодавство. Роз'яснення. Зразки документів / за ред. В.В.Бондаренка. – К.: Юрінком Інтер, 2017. – 420 с.
13. Дніпров О. С. Виконавча влада в Україні: теоретико-концептуальні підходи до розуміння сутності в сучасних умовах трансформації суспільства: монографія. Київ, 2018. 540 с.
14. Дробот І.О. Гарантування місцевого самоврядування в Україні: теоретико-методологічний аспект: моногр. – Львів, 2010. – 310 с.
15. Інституційно-функціональна організація місцевої влади в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку / Ю. П. Битяк, П. М. Любченко, О. В. Петришин та ін.; за ред. С. Г. Серьогіної, І. В. Яковюка. – К., 2009.

16. Кондрацька Н.М. Сучасна системно-структурна організація місцевого самоврядування в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2015. – Вип. 35. – Частина II. – Том 1. – С. 91-96.

17. Кулик Т.О. Конституційні засади взаємодії місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування в місті Києві: моногр. – К.: Алерта. 2016.

18. Кульчицька О. Організаційно-правові форми діяльності депутатських фракцій у Верховній Раді України / О. Кульчицька // Форум права. Електрон. наук. фахове видання. – 2009. – № 3. – С. 383-391 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nobuv.gov.ua/e-journal/FP/2009-3/iNdex.htm>

19. Литвак О. М. Правова природа інституту президентства: моногр. / О. М. Литвак, Н. О. Рибалка. – К.: Атіка, 2010. – 168 с.

20. Любченко П. М., Семко С.О. Організаційні форми роботи представницьких органів місцевого самоврядування: моногр. – Х.: Право, 2012. – 216 с.

21. Медвідь А. Б. Поняття та мета створення тимчасових спеціальних комісій як специфічного виду парламентських органів / А. Б. Медвідь // Наук. вісн. УжНУ. – Серія Право. – 2008. – № 9. – С. 160-162.

22. Мочков О.Б. Територіальна громада в реалізації місцевої демократії : моногр. – К. : "АртЕк", 2019.

23. Нестерович В.Ф. Принципи відкритості та прозорості у діяльності органів державної влади як важлива передумова для утвердження демократії участі. Філософські та методологічні проблеми права. 2016. № 4. С. 67-78.

24. Овчаренко В. Місцеве самоврядування в Україні: історичні витоки, становлення та перспективи : моногр. – К. : Логос, 2014.

25. Онупрієнко А. М. Місцеві органи влади в механізмі демократичної держави: теоретико-правовий аналіз: моногр. – Х: Право, 2009.

26. Парламентські слухання – важливий чинник удосконалення національного законодавства / заг. ред. В.О. Зайчука. – К.: Ін-т законодавства Верхов. Ради України, 2012.

27. Петришина М.О. Нормотворча діяльність в органах місцевого самоврядування в Україні: моногр. – Х.: Право, 2011.

28. Проблеми конституційно-правового регулювання організації та функціонування органів влади Автономної Республіки Крим / за ред. С. Г. Серьогіної. – Х.: Прапор, 2012. – (Серія «Наукові доповіді»; Вип. 4).

29. Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів: моногр. / за ред. Ю. М. Тодики. – Х.: Право, 2009.

30. Савченко Л. А. Правовий статус Рахункової палати України: моногр./ Л. А. Савченко. – Ірпінь, 2002.

31. Серьогіна С.Г., Демиденко Г.Г. До витоків місцевого самоврядування та державного будівництва в Україні. Державне будівництво

та місцеве самоврядування. Харків. 2019. Вип. 37. С. 16-36.

32. Серьогіна С. Г. Муніципальна реформа як чинник удосконалення функціонування системи місцевого самоврядування в Україні / С. Г. Серьогіна // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2013. – Вип. 26. – С. 3–15.

33. Серьогіна С. Г. Оптимізація статусу Президента як ключова ланка конституційної реформи в Україні / С. Г. Серьогіна // Право України. – 2009. – № 6. – С. 23-28.

34. Система органів виконавчої влади України: правові, наукові проблеми удосконалення організації та діяльності / за заг. ред. О. Ф. Андрійко. – К., 2011.

35. Склярєнко І. В. Поняття, ознаки та види комунальної власності як виду публічного майна. Актуальні проблеми правознавства. 2019. №2. С. 77-82.

36. Солянник К. Є. Виконавчі органи місцевих рад в Україні: правовий статус і організація роботи: моногр. – Х.: Крок, 2004.

37. Ставнійчук А. Місцевий референдум як форма безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою : моногр. – Х. : Фактор, 2020.

38. Сушинський О. І. Місцеві державні адміністрації: відносини з іншими інституціями влади. – Львів : Вид-во ЛРІДУ УАДУ, 2002.

39. Фролов О. О. Гарантії місцевого самоврядування в Україні: проблемні питання / О. О. Фролов // Віче. – 2011. – № 6. – С. 26-28.

40. Чернецька О. Ф. Конституційно-правовий статус депутатів місцевих рад за законодавством України: моногр. / О. Ф. Чернецька. – К.: Скіф: КНТ, 2008.

41. Шаповал В. Д. Конституційно-правовий статус сільського, селищного, міського голови в Україні: моногр. – Кременчук: Вид. ПП Щербатих О.В., 2010.

42. Щербанюк О. В. Народний суверенітет і реалізація владоспроможності демократичної держави: монографія. Книга II / О. В. Щербанюк. Монографія. – К.: Логос, 2013.

7.3. Інтернет-ресурси.

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

3. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.

4. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.

5. <http://www.auc.org.ua/> - Офіційний сайт Асоціації міст України

6. <http://uaror.org.ua> – Українська асоціація районних та обласних рад

7. <http://vassr.org/index.php/ua/> – Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад
8. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
9. <http://europa.eu.int/eur-lex> - База даних законодавства ЄС

7.4. СЕНМК.

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=185:derzhavne-bud%D1%96vnicztvo-ta-m%D1%96sczeve-samovryaduvannya&Itemid=151

Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни “Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні” (ступінь “Бакалавр”, спеціальність 081 “Право”) / уклад.: С. С. Серьогіна, І.І. Бодрова, С.В. Болдирев та ін. – Х. : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого”, 2020. – 90 с URL: <http://77.244.44.2/materials/view.php?id=5853>

Питання до іспиту «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні». URL: http://77.244.44.2/materials/files/state_building/0053/01.pdf